

Додаток
до розпорядження начальника
обласної військової адміністрації
від 19.08.2024 № 818/2024-р

ІНФОРМАЦІЯ **про стан розвитку природно-заповідного фонду** **у Хмельницькій області**

Одним із напрямів роботи Департаменту природних ресурсів та екології обласної військової адміністрації (далі – Департамент) є здійснення заходів щодо збереження біологічного та ландшафтного різноманіття, формування екомережі, розвитку заповідної справи, охорони і використання територій та об'єктів природно-заповідного фонду.

Хмельницька область є унікальним оселищем рідкісних видів флори і фауни, більшість з яких охороняються на міжнародному та європейському рівнях і становлять особливу цінність за умов заповідання.

У структурі природно-заповідного фонду області нараховується 538 об'єктів загальною площею 328684,491 гектара.

Загальнодержавний статус надано 42 об'єктам природно-заповідного фонду, статус місцевого значення – 496 об'єктам.

До об'єктів природно-заповідного фонду загальнодержавного значення належать: 2 національні природні парки, 25 заказників (10 ландшафтних, 1 лісовий, 9 ботанічних, 5 гідрологічних), 5 пам'яток природи (1 ботанічна, 1 гідрологічна, 3 геологічні), 1 ботанічний сад, 9 парків-пам'яток садово-паркового мистецтва.

До територій та об'єктів природно-заповідного фонду місцевого значення включено: 1 регіональний ландшафтний парк, 135 заказників, 305 пам'яток природи, 20 заповідних урочищ, 1 ботанічний сад, 1 зоологічний парк, 6 дендрологічних парків та 27 парків-пам'яток садово-паркового мистецтва.

Варто відзначити, що відношення площі природно-заповідного фонду до площі Хмельницької області (“показник заповідності”) становить 15,93% (середній показник заповідності в Україні становить 7%, у Європі – 18%).

На території Хмельницької області створено два національні природні парки “Подільські Товтри” та “Мале Полісся”.

Національний природний парк “Подільські Товтри” загальною площею 261316 га розташований на території Кам'янець-Подільського та частково на території Хмельницького районів. Спеціальною адміністрацією парку розроблено проект організації його території, охорони, відтворення та рекреаційного використання природних ресурсів, а також проведено зонування території.

Національний природний парк “Мале Полісся” загальною площею 8762,7 га розташований на території Шепетівського району.

На території Хмельниччини розташовано регіональний ландшафтний парк “Мальованка”, який створено з метою збереження унікальних типів і форм рельєфу, рідкісних та зникаючих видів рослин та тварин, занесених до Червоної книги України. Його територія є нетиповою для Хмельницької області, багато в чому вона унікальна для її північного регіону.

Цей парк – єдина поліфункціональна природно-заповідна територія в північній частині Хмельницької області, яка має велике значення для охорони природи цього своєрідного краю та збереження його біорізноманіття.

Протягом 2023 року Департаментом за результатами проведення процедур закупівель забезпечено розроблення землевпорядної документації (проектів землеустрою з організації та встановлення меж територій природно-заповідного фонду) із встановленням меж у природі (на місцевості) територій та об’єктів природно-заповідного фонду Хмельницької області.

На сьогодні на 134 об’єкти природно-заповідного фонду загальною площею 9 368,3172 га розроблено проекти землеустрою щодо організації і встановлення меж територій природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного призначення, оздоровчого, рекреаційного, історико-культурного, лісогосподарського призначення, земель водного фонду та водоохоронних зон, обмежень у використанні земель та їх режимоутворюючих об’єктів. Відповідні обмеження внесено до Державного земельного кадастру, що підтверджено витягами з нього.

Також, протягом 2023 року на території Хмельницької області оголошено три нових території та об’єкти природно-заповідного фонду місцевого значення загальною площею 20,5121 гектара. За клопотаннями комунального підприємства по зеленому будівництву і благоустрою міста виконавчого комітету Хмельницької міської ради Департаментом підготовлено і направлено до Хмельницької обласної ради пакет документів, за результатами розгляду якого прийнято рішення Хмельницької обласної ради від 28.06.2023 року № 22-16/2023 про оголошення в межах м. Хмельницький двох ботанічних пам’яток природи місцевого значення “Два платани” площею 0,01 га та “Клен театральний” площею 0,001 гектара.

За клопотанням філії “Хмельницьке лісомисливське господарство” Державного спеціалізованого господарського підприємства “Ліси України” Департаментом підготовлено пакет документів і направлено до Хмельницької обласної ради, за результатами розгляду якого прийнято рішення Хмельницької обласної ради від 27.09.2023 року № 14-17/2023 про оголошення в межах Хмельницького району лісового заказника місцевого значення “Барвінська криниця” площею 20,5011 гектара.

З моменту набрання чинності постановою Кабінету Міністрів України від 12.05.2023 року № 499 “Про затвердження Порядку створення охоронних зон для збереження біорізноманіття у лісах та Порядку створення охоронних зон для збереження об’єктів Червоної книги України” обласною військовою адміністрацією розглянуто два звернення Національного природного парку “Подільські Товтри” стосовно створення однієї охоронної зони для збереження біорізноманіття.

маніття у лісах та двох охоронних зон для збереження об'єктів Червоної книги України.

За результатами розгляду звернень розпорядженнями начальника Хмельницької обласної військової адміністрації:

від 14.03.2024 № 207/2024-р затверджено паспорт охоронної зони для збереження біорізноманіття у лісах № 1 загальною площею 71,4 га у межах Маківського лісництва філії “Кам’янець-Подільське лісове господарство” Державного спеціалізованого господарського підприємства “Ліси України”, яка розташована у кварталі 44, виділи 1-32;

від 10.05.2024 № 358/2024-р затверджено паспорт охоронної зони для збереження об'єктів Червоної книги України № 1 загальною площею 2,8 га, яка розташована на околиці населеного пункту с. Устя Слобідсько-Кульчієвецької сільської територіальної громади Кам’янець-Подільського району;

від 16.05.2024 № 388/2024-р затверджено паспорт охоронної зони для збереження об'єктів Червоної книги України № 2 загальною площею 5,58 га, яка розташована на околиці населеного пункту с. Колубаївці Гуменецької сільської територіальної громади Кам’янець-Подільського району.

Відповідно до законодавства з дня затвердження уповноваженим органом паспорта охоронної зони охоронна зона вважається такою, що створена.

Статтею 5 Закону України “Про природно-заповідний фонд України” передбачено, що завдання, науковий профіль, характер функціонування і режим територій та об'єктів природно-заповідного фонду визначаються у положеннях про них, які розробляються відповідно до цього закону, і затверджуються центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування і реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища – щодо територій та об'єктів природно-заповідного фонду загальнодержавного значення; обласними, Київською та Севастопольською міськими державними адміністраціями, органом виконавчої влади Автономної Республіки Крим з питань охорони навколишнього природного середовища – щодо територій та об'єктів природно-заповідного фонду місцевого значення.

За період з 01.01.2022 по 30.07.2024 року Департаментом затверджено 348 положень про території та об'єкти місцевого значення Хмельницької області, які погоджено із землевласниками/землекористувачами. Також підготовлено 4 проекти положень про території та об'єкти природно-заповідного фонду загальнодержавного значення, які погоджено із землевласниками/землекористувачами та затверджено наказами Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України.

Найбільш типовими проблемами щодо розвитку природно-заповідного фонду Хмельниччини досі залишаються:

в органах місцевого самоврядування відсутні відповідні матеріали щодо територій та об'єктів природно-заповідного фонду (положення, охоронні зобов'язання, проекти створення, рішення про оголошення заповідних об'єктів та

картографічні матеріали), вони не володіють інформацією про розташування та наявність на підвідомчих територіях заповідних територій та об'єктів;

положення про території та об'єкти природно-заповідного фонду не приведені у відповідність до вимог чинного природоохоронного законодавства;

відсутні проекти організації територій та об'єктів природно-заповідного фонду, проекти утримання та реконструкції парків-пам'яток садово-паркового мистецтва;

не закріплено на місцевості межі заповідних об'єктів, інформаційні та охоронні знаки;

не винесено в натуру (на місцевість) межі територій та об'єктів природно-заповідного фонду;

відсутні місцеві схеми формування екомережі районів та населених пунктів Хмельницької області на основі регіональної схеми формування екомережі;

у місцевих бюджетах не передбачено кошти на охорону, утримання та збереження територій і об'єктів природно-заповідного фонду;

не здійснюється первинний облік кадастрових відомостей щодо підвідомчих територій та об'єктів природно-заповідного фонду;

недостатня чисельність кваліфікованих працівників природоохоронного напрямку.

Заступник директора Департаменту
природних ресурсів та екології обласної
військової адміністрації

Ірина КЛІПАЦЬКА